

MENTÁLHIGIÉNÉS KÖZÖSSÉG- ÉS KAPCSOLATÉPÍTŐ

MESTERKÉPZÉSI SZAK

ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK

1) Mivel foglalkoznak a társadalompolitikusok? A szűkebb értelemben vett szociálpolitikával miképpen függ össze a többi közpolitika? (oktatáspolitiká, egészségpolitika, foglalkoztatáspolitiká stb.)

- Agg Zoltán: Szemelvénygyűjtemény a Közgazdaságtan c. tárgyhoz. (Elektronikus tananyag, március 5-én megküldve e-mailben). Samuelson-Nordhaus: Közgazdaságtan, Bp. KJK 2005.
- Agg Zoltán: Közigazgatási alapismeretek (Elektronikus tananyag, Moodle-ban elérhető). Agg Zoltán. Zongor Gábor: Közigazgatási tanulmányok, Comitatus 2016. évi különszám
- Jenei György: Társadalompolitika (Elektronikus tananyag, Moodle-ban elérhető). Jenei György: Bevezetés a társadalompolitikába, Aula Kiadó.

2) A szociológia tárgya, alapfogalmai. Társadalmi struktúra, rétegződés és mobilitás. Társadalmi egyenlőtlenség és az iskola szerepe, lehetőségei.

- Andorka Rudolf (1997): Bevezetés a szociológiába. Budapest, Osiris. (csatolt pdf)
- Kiss Zoltán László (szerk.): Bevezetés a szociológiába. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019. https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12670/web_PDF_EKM_Bevezetes_a_szociologia_ba.pdf?sequence=1
- Fehérvári Anikó: Társadalmi mobilitás és az iskola. In: A nevelésszociológia alapjai (Varga Aranka szerk.). PTE Pécs, 2015. <https://mek.oszk.hu/14500/14566/14566.pdf>

3) A kvantitatív, kvalitatív és kevert kutatómódszertani paradigma alapvető jellemzői. A tartalmilag strukturáló kvalitatív tartalomelemzés főbb lépései, az empirikus vizsgálatokban ilyenkor alkalmazott tartalmi csomópontok. A trianguláció típusai a kvalitatív vizsgálatokban.

- Csíkos Csaba (2020): A neveléstudomány kutatómódszertanának alapjai. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. <https://www.eltereader.hu/kiadvanyok/csikos-csaba-a-nevelestudomany-kutato-mozszertananak-alapjai/>
- Falus Iván (2000, szerk.): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. Műszaki Kiadó, Budapest.
- Horváth György (2004): A kérdőíves módszer. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Sántha Kálmán (2009): Bevezetés a kvalitatív pedagógiai kutatás módszertanába. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Sántha Kálmán (2013): A harmadik paradigma a neveléstudományi vizsgálatokban. Iskolakultúra, 23(2). <https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/21369>
- Sántha Kálmán (2021): A típusképző kvalitatív tartalomelemzés politetikus terei a pedagógusok reflektív gondolkodásának feltárásában. Iskolakultúra, 31(3). <https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/34228/33747>.
- Sántha Kálmán (2022): Kvalitatív tartalomelemzés. Eötvös Kiadó, Budapest.
- Sántha Kálmán (2012): Numerikus problémák a kvalitatív megbízhatósági mutatók meghatározásánál. Iskolakultúra, 3. http://real.mtak.hu/56672/1/EPA00011_Iskolakultura_2012_03_064-073.pdf

- Sántha Kálmán (2015): Trianguláció a pedagógiai kutatásban. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.
- Sántha Kálmán (2017): A trianguláció-típológiák és a MAXQDA kapcsolata a kvalitatív vizsgálatban. Vezetéstudomány, 48 (12). 33-40. <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3235/>
- Seidman, I. (2002): Az interjú mint kvalitatív kutatási módszer. Kutatás-módszertani kiskönyvtár. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Szokolszky Ágnes (2006): Kutatómunka a pszichológiában: gyakorlatok. Bölcsész konzorcium Budapest. (<https://mek.oszk.hu/04800/04897/04897.pdf>)

4) A mentálhigiénés szemlélet és gyakorlat főbb jellemzői és területei. A mentálhigiénével kapcsolatos kutatások tervezésének és kivitelezésének lépései, a kutatások folyamatmodellje, továbbá az egyes elemek jellemzői.

- Tomcsányi T. (2003). A mentálhigiéné jelenségvilága. In: Tomcsányi T., Grezsa F., Jelenits I. (szerk.) Tanakodó. A mentálhigiéné elmélete, a mentálhigiénés képzés, mentálhigiéné az emberek szolgálatában. Semmelweis Egyetem – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, Budapest, 16-45
- Asztalos, B., Járay, M., Szentjóni, O. (szerk.) (2017). Álom, terv, tett: Gyakorlati útmutató és példatár mentálhigiénés projektekhez. Antropos Mentálhigiénés Egyesület, Budapest.
- Tomcsányi T., Csáky-Pallavicini R. (2002). A projektépítés. In: Tomcsányi T. A mentálhigiénés képzés a Semmelweis Egyetemen. Animula, Budapest: 117-131.
- Babbie, E. (2003) A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Hatodik, átdolgozott kiadás. Balassi Kiadó. Budapest. 4-17., 32-44., 73-76., 105-110., 117-121., 124-132., 154-159.

5) Megismerő folyamatok, tanulás, motiváció és érzelmek (emlékezeti és tanulási folyamatok; érzelmek pszichológiai megközelítése, modelljei, motivációs háttere)

- Kollár K. & Szabó É. (2004). Pszichológia pedagógusoknak. Budapest: Osiris.http://mte.eu/wp-content/uploads/2019/12/Kollar-Szabo_-_Pszichologia_pedagogusoknak.pdf
- Oláh A. (2006). Pszichológiai alapismeretek. Budapest: Bölcsész Konzorcium.<https://mek.oszk.hu/05400/05478/05478.pdf>
- Atkinson, R. C. & Hilgard, E. (2005). Pszichológia. Budapest: Osiris.

6) A személyiség értelmezésének pszichológiai megközelítései. A lelki fejlődés sajátosságai, feltételei, akadályai.

- Carver S. C., Scheier M. F. (2002). Személyiségpszichológia. Budapest: Osiris.
- Cole, M., Cole, S. (2006). Fejlődéslélektan. Budapest: Osiris
- Oláh A. (2004). Pszichológiai alapismeretek. Budapest: Bölcsész Konzorcium. <https://mek.oszk.hu/05400/05478/05478.pdf>
- N. Kollár K. & Szabó É. (2004). Pszichológia pedagógusoknak. Budapest: Osiris. http://mte.eu/wp-content/uploads/2019/12/Kollar-Szabo_-_Pszichologia_pedagogusoknak.pdf
- Arany Z.- Mihálka M. (2019): Családmegismerési technikák. Szeged: SZTE. http://eta.bibl.u-szeged.hu/3152/1/csaladmegismeresi_technikak.pdf

- Homoki A. (szerk.) (2019). Mentálhigiénés családkonzulens tankönyv. Gyula: Gál Ferenc Főiskola.
https://dtk.tankonyvvar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/13242/mentalhienes_csaladkonzulens_tankonyv_pdfa.pdf?sequence=1&isAllowed=y

7) **Életkorok pszichológiája – A klasszikus fejlődés elméletektől a felnőttkori életút legújabb megközelítései felé:** Fejlődéslélektani alapok, klasszikus alapelméletek (Piaget: kognitív fejlődés, Vigotszkij: szociokulturális elmélet); Végrehajtó funkciók és fejlesztésük jelentősége (kilenc végrehajtó funkció, fejlesztésére példákkal); Erikson identitás elmélete, (pszichoszociális krízisek, Marcia: identitásállapotok; Életút elméletek (Jung); Felnőttkori fejlődés megközelítései a 21 században. A legfontosabb problémák; Idősödés pszichológiájának fő kérdései (Polcz Alaine) Hazai generációkutatás főbb témakörei.

Kötelező irodalom:

- Vajda Zsuzsanna: Életkorok pszichológiája (2025) Osiris tankönyvkiadó

Ajánlott irodalom:

- Meltzoff Alison Gopnik Kuhl (2010/2015): Bölcsék a bölcsőben - Hogyan gondolkodnak a kisbabák?, TYPOTEX ELEKTRONIKUS KIADÓ, 2010
- Csákvári, J., & Cs Ferenczi, S. (2018). A fiatalok lehetőségeinek kibontakoztatása. https://pak.elte.hu/media/8e/06/91c7157802adb9824f3248fe8ed8ed34afabb49cf537b5876148688477e8/A%20fiatalok%20lehet%C5%91s%C3%A9geinek%20kibontakoztat%C3%A1sa_A.pdf
- Steigervald Krisztián (2026): Generációk harca - Hogyan értsük meg egymást?, Partvonal kiadó
- Polcz Alaine: Ideje az öregségnek (2008) Naplójegyzetek 2002-2006, Jelenkor Kiadó
- Polcz Alaine: Ideje a meghalásnak (2024) Lazi Könyvkiadó Kft.

Ajánlott tudományos videósorozat:

- Embergyermekek videósorozat/

8) **A lelki egészségvédelem a bio-pszicho-szociális modellben (stressz, krízis, trauma, megküzdés)**

- Barabás Katalin (szerk). (2006): Egészségfejlesztés. Budapest: Medicina.
- Hajduska Marianna (2008). Krízislélektan. Budapest: Eötvös Kiadó.
- Homoki A. (szerk.) (2019). Mentálhigiénés családkonzulens tankönyv. Gyula: Gál Ferenc Főiskola. https://dtk.tankonyvvar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/13242/mentalhienes_csaladkonzulens_tankonyv_pdfa.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hunyady Györgyné – Szekszárdi Júlia (1998): Konfliktusok az iskolában. Esetelemző gyakorlatok Budapesti Tanítóképző Főiskola, Budapest
- Kollár K. & Szabó É. (2004). Pszichológia pedagógusoknak. Budapest: Osiris. http://mte.eu/wp-content/uploads/2019/12/Kollar-Szabo_-_Pszichologia_pedagogusoknak.pdf
- Arany Z.- Mihálka M. (2019): Családmegismerési technikák. Szeged: SZTE. http://eta.bibl.u-szeged.hu/3152/1/csaladmegismeresi_technikak.pdf
- Oláh A. (2004). Pszichológiai alapismeretek. Budapest: Bölcsész Konzorcium. <https://mek.oszk.hu/05400/05478/05478.pdf>

9) A mentálhigiénés segítő kapcsolat lélektani sajátosságai. A személyközpontú szemlélet és módszer jellemzői és ezek alkalmazhatósága mentálhigiénés segítő kapcsolatban. Az alkalmazás bemutatása saját segítői területen végzett tevékenység alapján.

- Arany Z.- Mihálka M. (2019): Családmegismerési technikák. Szeged: SZTE. http://eta.bibl.u-szeged.hu/3152/1/csaladmegismeresi_technikak.pdf
- Homoki A. (szerk.) (2019). Mentálhigiénés családkonzulens tankönyv. Gyula: Gál Ferenc Főiskola.
https://dtk.tankonyvvar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/13242/mentalhienes_csaladkonzulens_tankonyv_pdfa.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Oláh A. (2004). Pszichológiai alapismeretek. Budapest: Bölcsész Konzorcium. <https://mek.oszk.hu/05400/05478/05478.pdf>
- N. Kollár K. & Szabó É. (2004). Pszichológia pedagógusoknak. Budapest: Osiris. http://mte.eu/wp-content/uploads/2019/12/Kollar-Szabo_-_Pszichologia_pedagogusoknak.pdf
- „Empátia.” In Mearns, Dave & Thorne, Brian: *A személyközpontú pszichoterápia és tanácsadás a gyakorlatban*, Oriold és Társai, Bp. 2011.
- „Empátia.” In Mearns & Thorne: *A személyközpontú pszichoterápia és tanácsadás a gyakorlatban* (Oriold és Társai, Bp. 2011).
- „Feltétel nélküli pozitív értékelés. In Mearns & Thorne: *A személyközpontú pszichoterápia és tanácsadás a gyakorlatban* (Oriold és Társai, Bp. 2011).
- "A hitelesség." In Mearns, Dave & Thorne, Brian: *A személyközpontú pszichoterápia és tanácsadás a gyakorlatban*, Oriold és Társai, Bp. 2011).
- A rogersi szemléletre és módszertanra vonatkozó segédanyagok a Moodle-kurzuson (cikkek, tanulmányok, esetbemutató/jegyzőkönyv).

10) A mentálhigiénés szakember személyiségkompetenciája, lelki egészségvédelme. A segítő segítésének útvonalai.

- Dr. Zakar András, Dr. Erdősi Erika, Dr. Helembai Kornélia: A segítő foglalkozások tevékenység-profiljának pszichológiai összetevői.
- Tomcsányi, T., Vikár, Gy., Harmatta, J. (2012). Mentálhigiénés segítő kapcsolat a pszichoterápiában és más humán foglalkozásokban: hasonlóságok és különbségek. In: Semsey, G., Tésenyi, T., Pilinszki, A. (szerk.) *Segítő találkozások mentálhigiénés szemléletben – esetgyűjtemény. Párbeszéd Alapítvány*, Budapest, 13-30.
- Kovács Mariann – Kovács Eszter – Hegedűs Katalin (2008): Az érzelmek szerepe a lelki kiégés kialakulásában. *Mentálhigiéné és pszichoszomatika*. 9. 3. sz. 199-216. <http://real.mtak.hu/58221/1/mental.9.2008.3.2.pdf>
- B. Erdős Márta (2013): Szociális munka és mentálhigiéné: közeli pályákon. In: Kiss Enikő Csilla, Sz. Makó Hajnalka (szerk.) *Mentálhigiéné és segítő hivatás: fejezetek az elmélet és a gyakorlat területeiről*, Pro Pannonia, Pécs, 131-145.o.
- Mearns, D. & Thorne, B. (2011) „Hogyan használja a tanácsadó önmagát?” In Mearns, D. & Thorne, B. (2011) *A személyközpontú pszichoterápia és tanácsadás a gyakorlatban*. Budapest: Oriold és Társai.
- Pintér Márta. Az oktató személyisége és a paradigmaváltás kihívásai. A pedagógus Bálint-csoport, mint erőforrás. *Pannon Digitális Pedagógia*, 1. évf. (2021). 1. sz. ISSN 2786-2445. <https://padipe.mftk.uni-pannon.hu/index.php/pdp/issue/view/3>. 1-10

11) A társas megismerés lélektani sajátosságai: személypercepció, attribúció, társas hatás. Az attitűd és a viselkedés kapcsolata.

- Forgács J.(2007). A társas érintkezés pszichológiája. Budapest: Kairosz.
- Fiske, S. T.(2006). Társas alapmotívumok. Budapest: Osiris.
- Aronson, Elliot (1980): A társas lény. Budapest. KJK
- N. Kollár K. & Szabó É. (2004). Pszichológia pedagógusoknak. Budapest: Osiris. http://mte.eu/wp-content/uploads/2019/12/Kollar-Szabo_-_Pszichologia_pedagogusoknak.pdf
- Smith, R., Mackie, M., Claypool, M.(2016). Szociálpszichológia. Budapest: Eötvös kiadó.
- Arany Z.- Mihálka M. (2019): Családmegismerési technikák. Szeged: SZTE. http://eta.bibl.u-szeged.hu/3152/1/csaladmegismeresi_technikak.pdf
- Homoki A. (szerk.) (2019). Mentálhigiénés családkonzulens tankönyv. Gyula: Gál Ferenc Főiskola. https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/13242/mentalhienes_csaladkonzulens_tankonyv_pdfa.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Oláh A. (2004). Pszichológiai alapismeretek. Budapest: Bölcsész Konzorcium. <https://mek.oszk.hu/05400/05478/05478.pdf>
- N. Kollár K. & Szabó É. (2004). Pszichológia pedagógusoknak. Budapest: Osiris. http://mte.eu/wp-content/uploads/2019/12/Kollar-Szabo_-_Pszichologia_pedagogusoknak.pdf

12) A családi rendszer működésének sajátosságai, mentálhigiénés támogatási lehetőségei.

- Arany Z.- Mihálka M. (2019): Családmegismerési technikák. Szeged: SZTE. http://eta.bibl.u-szeged.hu/3152/1/csaladmegismeresi_technikak.pdf
- Homoki A. (szerk.) (2019). Mentálhigiénés családkonzulens tankönyv. Gyula: Gál Ferenc Főiskola. https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/13242/mentalhienes_csaladkonzulens_tankonyv_pdfa.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Oláh A. (2004). Pszichológiai alapismeretek. Budapest: Bölcsész Konzorcium. <https://mek.oszk.hu/05400/05478/05478.pdf>
- N. Kollár K. & Szabó É. (2004). Pszichológia pedagógusoknak. Budapest: Osiris. http://mte.eu/wp-content/uploads/2019/12/Kollar-Szabo_-_Pszichologia_pedagogusoknak.pdf

13) Csoportban zajló lélektani jelenségek (a csoport értelmezése, csoportfolyamatok, társas befolyásolás, csoportközi konfliktusok). Csoportszervezés a mentálhigiénés munkában (pl. célkijelölés, konfliktuskezelés, homogén/heterogén csoportok sajátosságainak figyelembevétele).

- Forgács J.(2007). A társas érintkezés pszichológiája. Budapest: Kairosz.
- Fiske, S. T.(2006). Társas alapmotívumok. Budapest: Osiris.
- Smith, R., Mackie, M., Claypool, M.(2016). Szociálpszichológia. Budapest: Eötvös kiadó.
- Oláh A. (2004). Pszichológiai alapismeretek. Budapest: Bölcsész Konzorcium. <https://mek.oszk.hu/05400/05478/05478.pdf>
- Barcy Magdolna (2012): Segítő Módszerek, Fejlesztő-Támogató eljárások
- Pataki Éva (2010): Szociális munka csoportokkal
- Szőnyi G. (2005): Csoportok és csoportozók. A lélektani munkára építő csoportok vezetése Budapest, Medicina Kiadó
- Oliver König, Karl Schattenhofer (2014): Bevezetés a csoportdinamikába. Z-Press Kiadó
- Roderick, R.S.: Csapatépítő játékok trénereknek. Műszaki Kiadó, Bp., 1999.
- Kaweh, B. Coaching kézikönyv coachoknak és oktatóknak, Bp., 2019.
- A kooperatív módszertan elméleti és gyakorlati alapjai. Szerkesztette: Dr. Hanák Zsuzsanna, Eger. 2007.

14) Közösségi beavatkozások elmélete és alkalmazása. Ismertesse a 21. századi közösségek változásának okát, az új beavatkozási lehetőségek megvalósulásának tapasztalatait. Mutasson be egy jó példát a participatív működésre.

- Buda, B. (2002). A mentálhigiéné szemléleti és gyakorlati kérdései. Újabb tanulmányok. IV. Fejezet: ÖNSEGÍTÉS (288. o.)
- Forgács J.(2007). A társas érintkezés pszichológiája. Budapest: Kairosz.
- Vercseg, I. (2020). Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és közösségi munka gyakorlatának elmélete.
- Varga A. Tamás - Vercseg Ilona: Közösségfejlesztés. Magyar Művelődési Intézet, Bp. 1998.
- Asztalos, B., Járay, M., Szentjóni, O. (szerk.) (2017). Álom, terv, tett: Gyakorlati útmutató és példatár mentálhigiéné projektekhez. Antropos Mentálhigiéné Egyesület, Budapest
- Buda Béla: Mentálhigiéné A lelki egészség társadalmi, munkaszervezeti, pszichokulturális és gyakorlati vetületei Tanulmánygyűjtemény. V. Fejezet: A KÖZÖSSÉG SZEREPE, ANIMULA KIADÓ, Budapest,

15) Ismertesse a posztmodern világ szükségleteként felmerülő életminőség vizsgálatot megalapozó interdiszciplináris (magatartástudományi) életminőség-modellt. A modellt alkotó dimenziók mentén jellemezze a magyar lakosság egészséggel kapcsolatos életminőségét – kiemelve a praxisa által érintett célcsoportot.

- Kopp Mária és munkatársai által felállított életminőség-modell (koncentrálva az egészséggel összefüggő életminőségre):
- A magyar lakosság fizikális, mentális és szociális dimenziójának jellemzése.
- Javasolt irodalom:
- Kopp M, Kovács M.: A magyar népesség életminősége az ezredfordulón. Semmelweis Kiadó, Budapest, 2006.
- Elérhető forrás: http://www.tavlatok.hu/86/86kopp_skrabski.pdf
- http://doktoriiskola.etk.pte.hu/public/upload/files/Doktoriiskola/Teziszfuzetek/Bohner-Beke_ert.pdf (ez egy doktori disszertáció, amelynek 3. fejezete kiváló összefoglalója a tételhez kapcsolódó ismereteknek)
- <https://core.ac.uk/download/pdf/42947996.pdf> (statisztikai adatok)